

ACTUALITEIT IN HET KORT

ACTUALITÉ EN BREF

1. ALGEMEEN HANDELSRECHT / DROIT COMMERCIAL GÉNÉRAL

Olivier Vanden Berghe, Jonas Vansevenant en
Sebastian Tytgat¹

Wetgeving/Législation

Inwerkingtreding van “het nieuwe ondernemingsrecht” op 1 november 2018

HANDELS- EN ECONOMISCH RECHT

Algemeen – Begrip onderneming – Inschrijving in de KBO/Boekhouding – Waardepapieren

PRINCIPES GÉNÉRAUX DE DROIT COMMERCIAL ET ÉCONOMIQUE

Notion d'entreprise – Banque-Carrefour des entreprises/Comptabilité – Effets de commerce

Op 1 november 2018 trad de wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht in werking.

De wet introduceert binnen het artikel I.1, 1° Wetboek Economisch Recht (“WER”) een nieuwe definitie van het begrip “onderneming”. Het gaat om dezelfde definitie die reeds gold voor het vernieuwde insolventierecht (Boek XX van het WER). De begrippen “daden van koophandel” en “handelaar” verliezen hun relevantie en worden vervangen door dit nieuwe ondernemingsbegrip.

De volgende organisaties zijn voortaan te beschouwen als een onderneming (nieuw art. I.1, 1° WER):

- (a) *iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent;*
- (b) *iedere rechtspersoon;*
- (c) *iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid.*

Niettegenstaande het voorgaande zijn geen ondernemingen, behoudens voor zover anders bepaald in de hierna volgende boeken of andere wettelijke bepalingen die in dergelijke toepassing voorzien:

- (a) *iedere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid die geen uitkeringsoogmerk heeft en die ook in feite geen uitkeringen verricht aan haar leden of aan personen die een beslissende invloed uitoefenen op het beleid van de organisatie;*
- (b) *iedere publiekrechtelijke rechtspersoon die geen goederen of diensten aanbiedt op een markt;*

- (c) *de Federale Staat, de gewesten, de gemeenschappen, de provincies, de hulpverleningszones, de prezones, de Brusselse Agglomeratie, de gemeenten, de meer-gemeentezones, de binnengemeentelijke territoriale organen, de Franse Gemeenschapscommissie, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.*

Onder meer vrije beroepen, VZW's en stichtingen vallen dus voortaan onder de definitie van “onderneming”, ongeacht of ze een economisch doel nastreven. Gelet op het Europese kader waarbinnen een gedeelte van het economisch recht te situeren valt, zal deze definitie echter niet universeel gelden. De oude definitie van “onderneming” (“*elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen*”) wordt namelijk opnieuw ingevoerd als bijzondere definitie voor bepaalde boekdelen van het WER (onder meer voor mededinging- en marktpraktijken).

Voor andere boekdelen wordt wel aansluiting gezocht bij het nieuwe ondernemingsbegrip. Zo zal de nieuwe notie “inschrijvingsplichtige onderneming” bepalend zijn voor de inschrijvingsplicht in de KBO (nieuw art. I.4, 5° jo. art. III.49 WER) en wordt in het artikel III.82 WER, m.b.t. de verplichting om een boekhouding te voeren, een nieuwe definitie opgenomen van de “boekhoudplichtige ondernemingen”. Beiden worden voortaan op basis van het algemene ondernemingsbegrip omschreven, wat leidt tot een uitbreiding van het toepassingsgebied *ratione materiae* van deze verplichtingen, zonder dat dit volledig overeenstemt met de definitie van artikel I.1, 1° WER.

Het Wetboek van Koophandel wordt verder ontmanteld. De Titels I, III, IV, VII*bis* en VIII van Boek I van het Wetboek van Koophandel (“W.Kh.”) worden opgeheven. Enkel Boek II blijft bestaan. Om zijn beperkte resterende draagwijdte te verduidelijken wordt het Wetboek van Koophandel omgedoopt tot “Wetboek van bepaalde voorrechten op zeeschepen en diverse bepalingen”. Titel VII*bis* W.Kh. (inzake de vervoerovereenkomsten) verkast naar Titel 4 van Boek X van het WER. Titel VIII W.Kh., dat betrekking had op de orderboekjes en wisselbrieven, krijgt een nieuwe thuis binnen Boek VII van het WER. Titels III en IV W.Kh. betreffende de koopmansboeken en het handelsrechtelijk bewijs, worden niet in het WER ingevoegd. In de plaats wordt een nieuw artikel 1348*bis* ingevoegd in het Burgerlijk Wetboek (zie hierover het afzonderlijke nieuwsbericht).

¹ Advocaten te Brussel.

Voor een uitvoerige bespreking van het nieuw ondernemingsrecht, zie de bijdrage van Jules STUYCK in het *TBH*-nummer van april 2018.

De rechtbank van koophandel wordt de “ondernemingsrechtbank” vanaf 1 november 2018

RECHTERLIJKE ORGANISATIE

Inrichting en dienst rechtbanken – Ondernemingsrechtbank – Materiële bevoegdheid

ORGANISATION JUDICIAIRE

Organisation et service des tribunaux – Tribunal de l’entreprise – Compétence matérielle

Op 1 november 2018 trad de wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht in werking. De wet ontmantelt onder meer het Wetboek van Koophandel, en vervangt de noties van “handelaar” en “daden van koophandel” door het nieuwe ondernemingsbegrip (nieuw art. I.1, 1° WER). Het nieuwe ondernemingsbegrip omvat onder meer alle privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen die zelfstandig een beroep uitoefenen (dus ook vrije beroepen, VZW’s en stichtingen).

Om het afscheid van het begrip “daden van koophandel” te belichten, gaan de rechtbanken van koophandel voortaan als “ondernemingsrechtbanken” door het leven. Het Gerechtelijk Wetboek wordt dan ook in die zin gewijzigd. Artikel 573 Ger.W. m.b.t. de materiële bevoegdheid van deze rechtbank, kreeg ook een inhoudelijke wijziging. De rechtbank van koophandel was reeds sinds 1 juli 2014 bevoegd voor geschillen tussen “ondernemingen”, maar dit werd gedefinieerd als “*personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven*”. Door de aanknopng bij het nieuwe ondernemingsbegrip van artikel I.1, 1° WER wordt haar bevoegdheid dus verruimd. Bovendien verdwijnt de vereiste dat het geschil betrekking moet hebben op een handeling die is verricht in het kader van de verwezenlijking van het economische doel van de onderneming. Voor ondernemingen-natuurlijke personen wordt wel een uitzondering gemaakt. De ondernemingsrechtbank zal namelijk niet bevoegd zijn voor geschillen m.b.t. handelingen die “kennelijk” vreemd zijn aan de onderneming van de natuurlijke persoon. Bij twijfel over het ondernemingskarakter van de handeling is de ondernemingsrechtbank in principe bevoegd.

De nieuwe wet versoepelt eveneens de mogelijkheid van “collectief procederen” door en tegen leden van een groepering zonder rechtspersoonlijkheid voor zover het gaat om gedingen met betrekking tot de gezamenlijke rechten en verplichtingen van de leden van de groepering. Indien deze groeperingen een inschrijving in de

KBO hebben zal het niet langer nodig zijn om ieder individueel lid op te lijsten in een dagvaarding maar kan men volstaan met de vermelding van het KBO-nummer en de zetel van de groepering. Indien binnen de KBO ook nog een persoon wordt aangeduid als algemene lasthebber, krijgt deze persoon de bevoegdheid om in rechte op te treden namens de individuele leden (als eiser en als verweerder). Dit wordt wetstechnisch bereikt door een wijziging van het artikel 703 Ger.W. Het betreft geen eigen *ius agendi* voor de organisatie zonder rechtspersoonlijkheid: de leden blijven de materiële procespartijen, alhoewel ze niet bij naam genoemd moeten worden.

Bewijs in handelszaken wordt “ondernemingsbewijsrecht”: nieuw artikel 1348bis BW van kracht vanaf 1 november 2018

BEWIJS VAN VERBINTENISSEN

Bijzondere regels – Bewijs in ondernemingszaken

PREUVE DES OBLIGATIONS

Règles particulières – En matière d’entreprises

Op 1 november 2018 trad de wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht in werking.

Met deze wet verdwijnt het Wetboek van Koophandel, waaronder zijn Titel III en IV betreffende de koopmansboeken en het handelsrechtelijk bewijs. Deze bepalingen worden vervangen door het nieuwe artikel 1348bis Burgerlijk Wetboek. De vroegere materiële bewijsregels in handelszaken gelden voortaan grotendeels tussen en tegen ondernemingen in de zin van het nieuwe artikel I.1, 1° WER. Het nieuwe ondernemingsbegrip is aanzienlijk ruimer dan het vroegere begrip “handelaar”. Zo vallen voortaan onder meer de vrije beroepen, de VZW’s en de stichtingen onder deze bewijsregels. Er wordt wel een uitzondering gemaakt voor natuurlijke personen die een onderneming uitoefenen. Zij zijn niet aan deze regels onderworpen wanneer het gaat om bewijs van rechtshandelingen die kennelijk vreemd zijn aan de onderneming.

Naast deze uitbreiding van het toepassingsgebied *ratione personae* valt ook de vereiste weg dat de boekhouding “regelmatig” gevoerd moet zijn om als bewijs te gelden tegen de onderneming. Binnen de regel dat de aanvaarde factuur geldt als bewijs wordt de verwijzing naar de verkoop geschrapt. De beperkingen op de mogelijkheid van de rechter om de overlegging van de volledige boekhouding op te leggen worden evenmin behouden. De mogelijkheid van de rechter om maatregelen op te leggen om de betrouwbaarheid van de desbetreffende stukken te vrijwaren wordt wel benadrukt.